

mi, valde miror, qui me tam præpropere causa indis-
cussa tuo beneficio judicabas indignum. Nam si re-
spiciatur ad conditionem generis, daret Dei gratia
quod hæreditabilis sim. Si ad qualitatem beneficii
quod mihi dedisti, constat quia non est de tuo
fisco, sed de his quæ mihi per tuam gratiam ex
majoribus meis hæreditario jure contingunt. Si ad
servitii meritum, ipse profecto nosti, donec tuam
gratiam habui, quomodo tibi servierim domi, et
militiæ, et peregre. At postquam tuam gratiam aver-
tisti a me, et honorem quem dederas mihi tollere
nisus es, si me et honorem meum defendendo aliqua
tibi ingrata commisi, feci hoc lacessitus injuriis et
necessitate coactus. Quomodo enim dimittere pos-

sum, et non defendam honorem meum? Deum et
animam meam testor quod magis eligerem hono-
ratus mori, quam vivere dishonoratus. At si me
dishonorare velle desistas, nihil in mundo est quod
magis quam gratiam tuam vel habere vel prome-
reri desiderem. Discordia enim tua mihi quidem
molestissima est, sed et tibi, mi domine, tollit offi-
cii tui radicem et fructum: justitiam loquor et
pacem. Unde suppliciter exoro clementiam illam,
quæ tibi naturaliter adest, si maligno consilio non
tollatur, ut jam tandem a persecutione mea
desistas, meque tibi sive per domesticos tuos,
seu per manus principum reconciliari permittas.
Vale.

HYMNI ET RESPONSORIA

ROBERTO REGI ASCRIPTA.

(Hymnum de Spiritu sancto edimus ex Daniele, *Thesaurus hymnologicus*, tom. II, pag. 35; reliquos supple-
ditavit CHLICHTOVÆUS, *Elucidatorium ecclesiasticum*, Paris 1521, fol., tom. II, pag. 37, 206, 207, 217,
230, 141, 121. Vide *Notitiam litterariam supra*.)

I.

Hymnus de Spiritu sancto (4).

1. Veni sancte Spiritus
Et emitte cœlitus
Lucis tuæ radium,
2. Veni pater pauperum,
Veni dator munerum,
Veni lumen cordium.
3. Consolator optime,
Dulcis hospes animæ,
Dulce refrigerium.
4. In labore requies,
In æstu temperies
In fletu solatium.
5. O lux beatissima
Reple cordis intima
Tuorum fidelium.
6. Sine tuo numine
Nihil est in homine
Nihil est innoxium.

B

7. Lava quod est sordidum,
Riga quod est aridum,
Sana quod est saucium.
8. Flecte quod est rigidum,
Fove quod est frigidum,
Rege quod est devium.
9. Da tuis fidelibus
In te confidentibus
Sacrum septenarium.
10. Da virtutis meritum,
Da salutis exitum,
Da perenne gaudium.

II.

Hymnus in tempore paschali.

- Chorus novæ Hierusalem
Nova meli dulcedine
Promat: colens cum sobriis
Paschale festum gaudiis.
Quo Christus invictus leo
Dracone surgens obruto,

C

(4) Omnes sacrorum carminum amatores, quales et quotquot fuere, regium poetam Davidis instar nomini Domini psallentem dignum censebant quem summis laudibus eveherent. Optime Chlichtovæus: « Non satis hæc oratio, mea quidem sententia, commendari potest, nam omni commendatione superior est.— Crediderim facile auctorem (*quisquis is fuerit*) cum hanc contexit orationem cœlesti quadam dulcedine perfusum esse interius, qua Spiritu sancto auctore tantam eructavit verbis a eo

Sabbatum inclusive. » Neque in Lutheri Ecclesia carmen nostrum obtinuit; dolendum tamen est non fuisse, qui Sequentiam eleganter ac suaviter fecerit Germanicam. Vetustiore translationem quæras Altd. Bl. IV, p. 379.— 2 Matth. v, 3, *Beati pauperes spiritu*.— 4. Aug, et fletu.— 6. Pm. Torr. in lumine, Opinabantur editores omnes carminis versiculos desinere in *ὁμοιοτέλευτα*. Laudatur strophæ sexta in Confessione Augustana.— 7. M. 12, *sana — riga*.— 8. P. 12, 17. Fr. Es., *sacro*

Dum voce viva personat :

A morte functos excitat.

Quam devorarat improbus

Prædam refundit tartarus :

Captivitate libera

Jesum sequuntur agmina.

Triumphat ille splendide :

Et dignus amplitudine,

Soli, polique patriam,

Unam facit rempublicam.

Ipsam canendo supplices

Regem precemur milites.

Ut in suo clarissimo

Nos ordinet palatio.

Per sæcla metæ nescia

Patri supremo gloria ;

Honorque sit cum Filio

Et Spiritu paraclito.

Amen.

III.

Item hymnus in tempore paschali.

Te, lucis auctor, personent

Hujus catervæ carmina

Quam tu replesti gratia

Anastasis potentia.

Nobis dies hic innuit

Diem supremum sistere :

Quo mortuos resurgere

Vitæque fas sit reddere.

Octava prima redditur :

Dum mors ab unda tollitur.

Dum mente circumcidimur :

Novique demum nascimur.

Dum mane nostrum cernimus

Redisse victis hostibus :

Mundique luxum temnimus,

Panem salutis sumimus.

Hæc alma sit sollempnitas :

Sit clara hæc festivitas ;

Sit feriata gaudiis

Dies reducta ab inferis.

Amen.

IV.

Prosa in Ascensione Domini.

Rex omnipotens, die hodierna,

Mundo triumphali redempto potentia,

Victor ascendit in cœlos unde descenderat.

Nam quadraginta postquam surrexerat

Diebus sacris confirmans pectora apostolorum,

pacis chara relinquens oscula.

Quibus et dedit potestatem laxandi crimina,

Et misit eos in mundum baptizare cunctas ani-

mas.

In Patris, et Filii, et Spiritus sancti nomine Amen.

A Et eritis mihi testes in Hierusalem, Judæa, sive Samaria.

Et cum hoc dixisset, videntibus illis elevatus est, et nubes clara

Suscepit eum ab eorum oculis, intuentibus illis in æera.

Ecce steterè amicti duo viri in veste alba

Juxta dicentes : Quid admiramini cœlorum alta ?

Jesus enim hic qui assumptus est a vobis ad Patris dexteram,

Ut ascendit ita veniet, quærens talenti commissi lucra.

O Deus mari, poli, arvi, hominem quem creasti ; quem fraude subdola

Hostis expulit paradiso ; et captivatum secum B traxit ad tartara ;

Sanguine proprio quem redemisti, Deus ;

Illuc et revelhis, unde prius corrui paradisi gloria.

Judex, cum veneris judicare sæcula ;

Da nobis, quæsumus, sempiterna gaudia in sanctorum patria.

In qua tibi cantemus omnes alleluia.

Amen.

V.

Prosa in die Pentecostes.

Sancti Spiritus adsit nobis gratia,

Quæ corda nostra sibi faciat habitaculum,

Expulsis inde cunctis vitiiis spiritualibus,

Spiritus alme, illustrator hominum,

Horridas nostræ mentis purga tenebras...

Amator sancte sensorum semper cogitatum,

Infunde unctionem tuam, clemens, nostris sensibus.

Tu, purificator omnium flagitiorum, Spiritus,

Purifica nostri oculum interioris hominis,

Ut videri supremus Genitor possit a nobis,

Mundi cordis quem soli cernere possunt oculi.

Prophetas tu inspirasti, ut præconia Christi præcinnissent inclyta,

Apostolos confortasti, ut tropæum Christi per totum mundum veherent ;

Quando machinam per Verbum suum fecit Deus, D cœli, terræ, marium,

Tu super aquas, faturus eas, numen tuum expandisti spiritus.

Tu animabus vivificandis aquas fecundas.

Tu aspirando das spirituales esse homines ;

Tu divisum per linguas mundum et ritus adunasti, Domine ;

Idolatrias ad cultum Dei revocas, magistrorum optime.

Ergo nos supplicantes tibi exaudi propitius. san-

Ipsè hodie apostolos Christi donans munere inso- A lito et cunctis inaudito sæculis, præcepit eis ab Hierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris. Et videntibus, Hunc diem gloriosum fecisti. Amen. etc.

VI.

Responsorium.

ingrediente Domino in sanctam civitatem, Hæbræorum pueri resurrectionem vitæ pronuntiantes, cum ramis palmarum Hosanna clamabant in excelsis. — *Versus* cum audisset populus quia venit Jesus Hierosolymam, exierunt obvian. ei cum ramis, etc. — *Antiphona* : Ave, rex noster, fili David, Redemptor mundi, quem prophetæ prædicaverunt Salvatorem domui Israel esse venturum. Te enim ad salutarem victimam Pater misit in mundum, quem expectabant omnes sancti ab origine mundi, et nunc : Hosanna filio David.

VII.

In eodem festo, aliud responsum.

Ad nutum Domini, nostrum ditantis honorem. Sicut spina rosam, genuit Judæa Mariam. — *Versus*. Ut vitium virtus operiret, gratia culpam. Sicut spina rosam, etc.

VIII.

In Septuagesima.

Peccata mea, Domine, sicut sagittæ infixæ sunt in me. Sed antequam vulnera generent in me, sana me, Domine, medicamento penitentiae, Deus. — *Versus*. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, et delictum meum coram me est semper; tibi soli peccavi. Sed antequam, etc.

IX.

In quadragesima.

Emendemus in melius quæ ignoranter peccavimus, ne subito præoccupati die mortis, quæramus spatium penitentiae, et invenire non possimus. Attende, Domine, et miserere, quia peccavimus tibi. *Versus*. Peccavimus cum patribus nostris, injuste egimus, iniquitatem fecimus. — Attende, etc.

Dominica in Passione.

Circumdederunt me viri mendaces, sine causa flagellis ceciderunt me. Sed tu, Domine, defensor, vindica me. — *Versus*. Quoniam tribulatio proxima est, et non est qui adjuvet. Sed tu, Domine, etc.

X.

Tempore paschali.

Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Quod enim vivit, vivit Deo. Alleluia, alleluia. — *Versus*. Dicant nunc Judæi quomodo milites custodientes sepulcrum perdidērunt Regem ad lapidis positionem. Quare non custodierunt Regem iustitiæ? aut senultum reddant,

præcepit eis ab Hierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris. Et videntibus, etc.

XII.

In die Pentecostes.

Cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter dicentes : Alleluia. Et subito factus est sonus de cælo, alleluia. Tanquam spiritus, torrens replevit totam domum, alleluia, alleluia. — *Versus*. Repleti sunt omnes Spiritu sancto, et cœperunt loqui. Tanquam spiritus torrens, etc.

XIII.

In die festo sacramenti Eucharistiæ.

Homo quidam fecit cœnam magnam, et misit servum suum hora cœnæ dicere invitatis ut venirent, quia parata sunt omnia. — *Versus*. Venite, comedite panem meum, et bibite vinum quod miscui vobis. Quia parata, etc.

In eodem festo, aliud responsum.

Respexit Elias ad caput suum subcinericium panem. Qui surgens comedit et bibit. Et ambulavit in fortitudine cibi illius usque ad montem Dei. — *Versus*. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum. Et ambulavit, etc.

In eodem festo, aliud responsum.

Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo. — *Versus*. Non est alia natio tam grandis quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest nobis. In me manet, etc.

XIV.

In Dedicacione templi.

Benedic, Domine, domum istam quam ædificavi nomini tuo; venientium in loco isto exaudi preces in excelso solio gloriæ tuæ. — *Versus*. Beati qui habitant in domo tua, Domine; in sæcula sæculorum laudabunt te. Exaudi preces in excelso.

In eodem festo, aliud responsum.

Terribilis est locus iste. Non est hic aliud nisi domus Dei et porta cœli. Vere etenim Dominus est in loco isto : et ego nesciebam. — *Versus*. Cumque evigilasset Jacob quasi de gravi somno, ait : Vere etenim, etc.

XV.

De pluribus martyribus.

O constantia martyrum laudabilis! O charitas inextinguibilis! O patientia invincibilis!

Quæ, licet inter pressuras persecquentium visa sit despicibilis, invenietur in laudem et gloriam et honorem, in tempore retributionis.

— *Versus*. Nobis ergo petimus piis subveniat me-

noster. — *Versus.* In diebus illis salvabitur Juda, et A Israel habitabit confidenter. Et hoc est nomen.

XVII.

Responsorium in vigilia natiuitatis Domini.

Judæa et Hierusalem nolite timere. Cras egrediemini; et Dominus erit vobiscum. — *Versus.* Constantes estote; videbitis auxillum Domini super vos. Cras egrediemini.

XVIII.

Responsorium in natiuitate Domini. — De beata Virgine.

Sancta et immaculata virginitas, quibus te laudibus efferam nescio, quia quem cœli capere non poterant tuo gremio contulisti. — *Versus.* Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui, quia, etc.

In Purificatione beatæ Mariæ.

Gaude, Maria virgo, cunctas hæreses sola interemisti; quæ Gabrielis archangeli dictis credidisti.

Dum Virgo Deum et hominem genuisti.

Et post partum Virgo inuoluta permansisti.

Versus: Gabrielem archangelum scimus diuinitus te esse affatum.

Uterum tuum de Spiritu sancto creauimus imprægnatum.

Erubescat Judæus infelix, qui dicit Christum ex Joseph semine esse natum.

Dum Virgo, etc.

XIX.

In commemoratione beatæ Virginis.

Felix namque es, sacra virgo Mar' a, et omni laude dignissima,

Quia ex te ortus est sol justitiæ, Christus Deus noster.

Versus. Ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro devoto femineo sexu;

Sentiant omnes tuum iuuenem, quicumque celebrant tuam commemorationem.

B Quia ex te, etc.

XX.

In Natiuitate beatæ Virginis.

Solem justitiæ, Regem paritura supremum,

Stella, Maria, maris, hodie processit ad ortum.

Versus:

Cernere diuinum lumen gaudete fideles.

Stella maris, etc.

ROBERTI REGIS FRANCORUM DIPLOMATA.

I.

Hugonis atque Roberti regum diploma de electione abbatum et ecclesia Sancti Leodegarii de Campellis (5).

(Anno 994.)

[MADILL., *De re diplomatica*, lib. vi, pag. 598, ex chartulario Sancti Germani Antissiod.]

In nomine sanctæ atque indiuiduæ Trinitatis, HUGO atque ROBERTUS, gratia Dei reges inclyti.

Omni nostræ militiæ nostræ seruituti deuotæ regum benignitas atque excellentia, quæ bonorum virorum votis competunt non modo roborare, verum etiam magnifico debet auxilio supplere. benigno hortari favore, imo totis benevolentiæ viribus proficere. Magnæ siquidem æternæque retributionis participem se noverit, qui his quæ Dei sunt, quoquo modo se inseruerit. Verum virtutis auctor, suppletor, fautor, benignissimi Jesu magnificentiæ non expers erit, cum pro se quæ Dei voto sunt iuuerit. Omnium enim quæ omnipotentis Dei sunt amore, idem retributor est maxima benignitate. Ergo regum benignitas, quorum auctoritate ea quæ casis Dei

C conferuntur, fixa atque permanere debent inconuulsa, clementissima Jesu confisa misericordia justæ præmia æternæ præstolatur vitæ. Quapropter magni atque summo dignissimi honore Ducis Burgundiæ, Henrici nomine, sanctæ congratantes voluntati, ea quæ per venerabilem abbatem, cui nomen sit Hilderico, nobis intimavit (digna enim ejus sunt omnia ista precata) stipulatione præcipua auctoramus, corroboramus, atque in perpetuum inconcusse firmamus. Idem enim abbas, vir Deo plenus, ab ejus parte quæ sunt sancti Benedicti subnixæ religione, imocanonum inuolabili auctoritate petens rogat, ut suæ abbatæ locus, honore sancti Germani Antissiodorensi territorio constitutus, perpetuam abbatum electionem habeat secundum sancti Benedicti præceptum. Ergo hujus ducis, nostri scilicet fratris, quoniam justa est, voluntati, atque abbatis, quia recta est, legationi annuentes, precando monemus, monendoque regali imperio præcipimus ut nullus inibi constituatur abbas, nisi quem fratrum omnium cum Dei timore concors elegerit caterva: ejus abbatæ tutationem sub manu regum aut forte ducum